

Motion till riksdagen

1986/87:Jo706

Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i
Helsingborg (s)

Lagen om kemiska produkter

Roundup är ett omdiskuterat bekämpningsmedel i faroklass 3 mot ogräs och annan icke önskvärd vegetation, vilket lanserats som ett av de stora ersättningspreparaten för olika fenoxisyror inkl. s. k. hormoslyrpreparat. Medlet, vars verksamma beståndsdelar är Glyfosat 360 g/l, har uppgivits vara cancerframkallande och mutagent. I riskupplysningar och skyddsanvisningar för medlets användning uppges bl. a. att det kan irritera ögon och hud och att det föreligger risk för skador på annan växtlighet vid vinddrift.

År 1984 ansökte tillverkaren, ett företag i Skåne, om utvidgat användningsområde hos dåvarande produktkontrollnämnden. Ansökan avsåg användning för bekämpning av kvickrot i gulmogen fodersäd 1–2 veckor före skörd. Med stöd av 27 § kungörelse (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor beslutade nämnden att avslå ansökan. I motiveringen angavs bl. a. att en sådan behandling gav resthalter i fodersäd på upp till 6 mg per kg kärna. Dessa halter ansåg nämnden vara jämförelsevis höga och att de gav en onödigt hög belastning av bekämpningsmedel i fodersäd.

Den 31 juli 1986 sprutade en storjordbrukare i Helsingborgs kommun en 19 hektar kornåker med ogräsmålet Roundup. Besprutningen polisanmälades av en granne. Statsåklagaren i Malmö inhämtade därvid yttrande från kemikalieinspektionen, den myndighet som numera handhar tillstånd till bekämpningsmedel.

I sitt svar till åklagaren den 4 november 1986 hänvisar kemikalieinspektionen inledningsvis till produktkontrollnämndens ovan redovisade ställningstagande beträffande användning av Roundup. Inspektionen skriver vidare bl. a.:

”En av grundreglerna vid användning av bekämpningsmedel i säd, fruktodlingar etc. är att ingen behandling skall ske så nära skörden att det finns risk för att icke acceptabla restmängder av medlet kommer att finnas kvar i livsmedlet. Kemikalieinspektionens styrelse har den 11 april 1986 uttalat att denna grundregel även fortsättningsvis måste värnas. Kemikalieinspektionen anser att den som använder Roundup i gulmogen säd gör det i strid med användningsvillkoren för medlet.

— — — *Den som använder Roundup i gulmogen säd med kännedom om den tidigare redovisade grundregeln åsidosätter enligt kemikalieinspektionens mening försiktighetsmåten i 5 § lagen (1985:426) om kemiska produkter.*”

Kemikalieinspektionen förtydligade så sent som den 23 juni 1986 användningsvillkoren så att det klart framgick av villkoren att Roundup inte får sprutas på gulmogen säd. Regeringen stadfäste beslutet den 14 augusti 1986.

I regeringsbeslutet heter det bl. a.: "Beslutet innebär att Roundup inte får användas i stråsåd före eller i samband med skörd."

Mot. 1986/87
Jo706

Trots dessa till synes klart formulerade aktsamhetsregler beslutar statsåklagaren i Malmö den 28 november 1986 att inte väcka åtal. Användningsvillkoren beskriver enligt kemikalieinspektionen den tillåtna användningen. Användning som inte framgår av villkoren är enligt inspektionen därmed förbjuden. Åklagaren drar emellertid av registreringsvillkoren i stället följande slutsats:

"Av detta följer att något direkt förbud för användning på sätt som skett i förevarande fall icke föreskrivits. Detta med beaktande av det förhållande att gulmogen såd icke är att betrakta som växande gröda. -- -- Med hänsyn till vad ovan angivits finns inte grund för antagande att överträdelse skett av gällande bestämmelser vid användningen av Roundup på sätt som skett. Åtal skall därför icke väckas."

Med statsåklagarens sätt att tolka lagen i detta ur principiell synpunkt mycket intressanta fall är uppenbarligen allt tillåtet som inte är uttryckligen förbjudet. Är denna tolkning riktig måste aktsamhetsregeln i 5 § lagen om kemiska produkter uppenbarligen preciseras och/eller skärpas.

Ett bekämpningsmedel med sådana toxikologiska egenskaper som Roundup måste enligt vår uppfattning omgärdas med ytterst stränga restriktioner och aktsamhetsregler om det nu över huvud taget skall få användas, vilket är tveksamt. Hänsynen till människor och miljö kräver klara lagregler och en strikt rättstillämpning.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan skärpning, som i motionen förordas, av lagen om kemiska produkter.

Stockholm den 14 januari 1987

Bengt Silfverstrand (s)

*Hans Pettersson (s)
i Helsingborg*